

Υπόθεση C-372/19

Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου

Ημερομηνία καταθέσεως:

10 Μαΐου 2019

Αιτούν δικαστήριο:

Ondernemingsrechtbank Antwerpen (Βέλγιο)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

28 Φεβρουαρίου 2019

Ενάγουσα: Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers
CVBA (SABAM)**Εναγόμενες:**

BVBA Weareone.World

NV Wecandance

Αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης

Η κύρια δίκη αφορά διαφορά μεταξύ, αφενός, της Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) (βελγικής ένωσης συγγραφέων, συνθετών και εκδοτών, στο εξής: SABAM) και, αφετέρου, δύο διοργανωτών φεστιβάλ, της BVBA Weareone.World και της NV Wecandance. Οι διάδικοι ερίζουν ως προς τη νομιμότητα και το ύψος της αμοιβής την οποία πρέπει να καταβάλλουν οι διοργανωτές φεστιβάλ στην SABAM για τη χρήση του ρεπερτορίου της.

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά το ζήτημα αν το αμοιβολόγιο της SABAM είναι επαρκώς λεπτομερές υπό το πρίσμα του άρθρου 102 ΣΛΕΕ σε συνδυασμό, εφόσον συντρέχει περίπτωση, με το άρθρο 16 της οδηγίας 2014/26/ΕΕ.

Η αίτηση υποβάλλεται σύμφωνα με το άρθρο 267 ΣΛΕΕ.

Προδικαστικό ερώτημα

Έχει το άρθρο 102 ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό, εφόσον συντρέχει περίπτωση, με το άρθρο 16 της οδηγίας 2014/26/ΕΕ «για τη συλλογική διαχείριση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων καθώς και τη χορήγηση πολυεδαφικών αδειών για επιγραμμικές χρήσεις μουσικών έργων στην εσωτερική αγορά», την έννοια ότι υφίσταται καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης όταν μια εταιρία συλλογικής διαχείρισης δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, η οποία κατέχει εν τοις πράγμασι μονοπωλιακή θέση σε ένα κράτος μέλος, εφαρμόζει σε διοργανωτές μουσικών εκδηλώσεων, για το δικαίωμα παρουσίασης μουσικών έργων στο κοινό, σύστημα αμοιβών το οποίο βασίζεται, μεταξύ άλλων, στον κύκλο εργασιών και

1. το οποίο προβλέπει κλιμακούμενη κατ' αποκοπήν αμοιβή, και όχι αμοιβή η οποία λαμβάνει υπόψη (με τη χρήση σύγχρονων τεχνικών μέσων) το ακριβές τμήμα του εκτελεσθέντος κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης μουσικού ρεπερτορίου που διαχειρίζεται η εταιρία συλλογικής διαχείρισης;
2. κατά το οποίο η αμοιβή για την άδεια εξαρτάται και από εξωτερικούς παράγοντες, όπως μεταξύ άλλων η τιμή του εισιτηρίου, η τιμή των φαγητών και ποτών, ο προϋπολογισμός για τους εμφανιζόμενους καλλιτέχνες και ο προϋπολογισμός για άλλα στοιχεία, παραδείγματος χάριν για τη διακόσμηση;

Παρατιθέμενες διατάξεις του ενωσιακού δικαίου

Άρθρο 102 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άρθρο 16, παράγραφος 2, και άρθρο 43 της οδηγίας 2014/26/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, για τη συλλογική διαχείριση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων καθώς και τη χορήγηση πολυεδαφικών αδειών για επιγραμμικές χρήσεις μουσικών έργων στην εσωτερική αγορά (ΕΕ 2014, L 84, σ. 72)

Παρατιθέμενες διατάξεις του εθνικού δικαίου

Άρθρο IV.2, άρθρο VI.104, άρθρο XI.165, παράγραφος 5, άρθρο XI.247 και άρθρο XI.248 του Wetboek van economisch recht (κώδικα οικονομικού δικαίου)

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της διαδικασίας στην υπόθεση της κύριας δίκης

- 1 Η ενάγουσα SABAM είναι εταιρία συλλογικής διαχείρισης δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Δύναται να απαιτεί αμοιβή για τη χρήση του ρεπερτορίου που διαχειρίζεται.
- 2 Η BVBA Weareone.World διοργανώνει από το 2005 το ετήσιο φεστιβάλ χορού Tomorrowland στο Boom (Βέλγιο). Από το 2013 η NV Wecandance διοργανώνει από την πλευρά της ετήσιο φεστιβάλ χορού με την ονομασία «Wecandance».
- 3 Ούτε η BVBA Weareone.World ούτε και η NV Wecandance συμφωνούν με την αμοιβή που αξιώνει η SABAM. Οι διάδικοι ερίζουν συγκεκριμένα για τον εκκαθαριστικό λογαριασμό της SABAM όσον αφορά το φεστιβάλ Tomorrowland για τα έτη 2014 έως 2016, καθώς και για τον εκκαθαριστικό λογαριασμό της εν λόγω εταιρίας όσον αφορά το φεστιβάλ Wecandance για τα έτη 2013 έως 2016.
- 4 Με εξαίρεση το φεστιβάλ Wecandance του έτους 2013, το ύψος της αμοιβής που εισέπραξε η SABAM καθορίστηκε βάσει της επονομαζόμενης «Tarief 211» (χρέωση 211), η οποία συνίσταται σε δύο διαφορετικές χρεώσεις, εκ των οποίων η SABAM μπορεί να επιλέξει αυτή που θα εφαρμόσει.
- 5 Αφενός προβλέπεται μια *ελάχιστη χρέωση*, υπολογιζόμενη είτε με βάση το εμβαδόν του χώρου στον οποίο ακούγεται η μουσική είτε με βάση τον αριθμό των διαθέσιμων καθισμάτων.
- 6 Αφετέρου προβλέπεται μια *φθίνουσα χρέωση*, βάση υπολογισμού της οποίας αποτελεί είτε ο προϋπολογισμός για την αμοιβή των καλλιτεχνών είτε το ακαθάριστο κέρδος από την πώληση εισιτηρίων. Μόνον ρητώς αναφερόμενες δαπάνες (έξοδα για κρατήσεις, φόρος προστιθέμενης αξίας και δημοτικά τέλη) μπορούν να αφαιρεθούν από τα ακαθάριστα έσοδα πριν από τον υπολογισμό των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.
- 7 Πέραν των ανωτέρω, οι διοργανωτές φεστιβάλ μπορούν να τύχουν έκπτωσης επί της φθίνουσας χρέωσης βάσει του κανόνα «1/3-2/3». Βάσει του εν λόγω κανόνα οι διοργανωτές τυγχάνουν έκπτωσης 2/3 ή 1/3 επί της εκάστοτε χρέωσης, εφόσον αποδείξουν ότι ποσοστό μικρότερο του 1/3 ή αντίστοιχα των 2/3 από τους εκτελεσθέντες μουσικούς τίτλους ανήκουν στο ρεπερτόριο της SABAM. Σε περίπτωση που ποσοστό μεγαλύτερο των 2/3 των μουσικών τίτλων προέρχεται από το εν λόγω ρεπερτόριο, η SABAM χρεώνει ολόκληρη την αμοιβή.
- 8 Η SABAM κίνησε τη διαδικασία της κύριας δίκης με την επίδοση των σχετικών δικογράφων στις 13 Απριλίου 2017 και στις 5 Μαΐου 2017.

Τα κυριότερα επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 9 Η BVBA Weareone.World και η NV Wecandance αμφισβητούν την εγκυρότητα της χρέωσης 211, την οποία θεωρούν μη δίκαιη λόγω καταχρηστικής εκμετάλλευσης δεσπόζουσας θέσης κατά την έννοια του άρθρου 102 ΣΛΕΕ. Το σημαντικότερο στοιχείο που κατακρίνουν είναι το γεγονός ότι η φθίνουσα χρέωση δεν ανταποκρίνεται στην οικονομική αξία των παρεχόμενων από την SABAM υπηρεσιών.
- 10 Κατά πρώτον, οι εναγόμενες εκφράζουν την άποψη ότι ο κανόνας «1/3-2/3» δεν είναι επαρκώς λεπτομερής. Κατά τη γνώμη τους, με τα σύγχρονα τεχνολογικά μέσα είναι δυνατός χωρίς μεγάλη δυσκολία ο ακριβέστερος προσδιορισμός των εκτελούμενων μουσικών έργων του ρεπερτορίου της SABAM και του χρονικού διαστήματος για το οποίο αυτά εκτελούνται. Οι κανόνες υπολογισμού της αμοιβής της SABAM θα μπορούσαν, άλλως ειπείν, να ανταποκρίνονται καλύτερα στην οικονομική αξία των παρεχόμενων από αυτή υπηρεσιών.
- 11 Κατά δεύτερον, οι εναγόμενες επικρίνουν το γεγονός ότι η SABAM δύναται να υπολογίζει τις αμοιβές της είτε με βάση τις ακαθάριστες εισπράξεις από την πώληση εισιτηρίων είτε με βάση τον προϋπολογισμό του φεστιβάλ για την αμοιβή των καλλιτεχνών, χωρίς να παρέχει τη δυνατότητα αφαίρεσης από τις εν λόγω εισπράξεις όλων των εξόδων που δεν σχετίζονται με τη μουσική. Κατά την άποψη τους, ο κατά τα ως άνω υπολογισμός δημιουργεί προβλήματα, διότι οι εισπράξεις από την πώληση εισιτηρίων δεν αναλογούν στην οικονομική αξία των παρεχόμενων από την SABAM υπηρεσιών. Ο λόγος για τον οποίο οι επισκέπτες είναι πρόθυμοι να καταβάλλουν υψηλότερο τίμημα για την αγορά εισιτηρίου δεν συνδέεται δηλαδή με τις παρεχόμενες από την SABAM υπηρεσίες, αλλά αποδίδεται σε άλλους παράγοντες, όπως στην προσπάθεια των διοργανωτών των φεστιβάλ να μετατρέψουν τις εκδηλώσεις σε πολυχώρο διασκέδασης, στα χρήματα που επενδύουν αυτοί για τους επισκέπτες (φωτισμός, τέχνη, σημεία ελεύθερης πρόσβασης στο διαδίκτυο, τουαλέτες, ασφάλεια), καθώς και στην ποιότητα των εμφανιζόμενων καλλιτεχνών. Για τους λόγους αυτούς θα έπρεπε να είναι δυνατή η αφαίρεση των παραπάνω εξόδων από τη βάση υπολογισμού.
- 12 Προς θεμελίωση της ένστασής τους ότι συντρέχει παράβαση των διατάξεων του άρθρου 102 ΣΛΕΕ παραπέμπουν μεταξύ άλλων στις αποφάσεις της 18ης Μαρτίου 1980, Coditel κ.λπ. (62/79, EU:C:1980:84), της 9ης Απριλίου 1987, Basset (402/85, EU:C:1987:197, στο εξής: απόφαση Basset), της 13ης Ιουλίου 1989, Tournier (395/87, EU:C:1989:319, στο εξής: απόφαση Tournier) και της 11ης Δεκεμβρίου 2008, Kanal 5 και TV 4 (C-52/07, EU:C:2008:703, στο εξής: απόφαση Kanal 5 και TV 4).
- 13 Κατά την BVBA Weareone.World και την NV Wecandance δεν επιτρέπεται σε όλες τις περιπτώσεις η είσπραξη αμοιβής για δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας με βάση τον κύκλο εργασιών. Είναι της άποψης ότι στην απόφαση Basset και στην απόφαση Kanal 5 και TV 4 κρίθηκε ότι είναι δυνατή η διάγνωση καταχρηστικής εκμετάλλευσης δεσπόζουσας θέσης σε περίπτωση δυσαναλογίας

μεταξύ της τιμής και των παρεχόμενων υπηρεσιών, οι οποίες συνίστανται στη διάθεση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Από τη δεύτερη εκ των προαναφερθέντων αποφάσεων προκύπτει ότι, για την εκτίμηση της ύπαρξης εύλογης αναλογίας μεταξύ μιας κατ' αποκοπήν αμοιβής για τη χρήση προστατευόμενων έργων και της οικονομικής αξίας των υπηρεσιών που παρέχει ο οργανισμός συλλογικής διαχείρισης δικαιωμάτων, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το σύνολο των περιστάσεων της συγκεκριμένης περίπτωσης και, κατά συνέπεια, και η πραγματική χρήση προστατευόμενων έργων.

- 14 Κατά την ίδια την SABAM, οι χρεώσεις που εφαρμόζει δεν παραβιάζουν τις διατάξεις του άρθρου 102 ΣΛΕΕ.
- 15 Επισημαίνει ότι εν προκειμένω η απόφαση Basset είναι καθοριστικής σημασίας, λόγος για τον οποίο είναι πάντοτε θεμιτή η είσπραξη αμοιβής για δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας με βάση το σύνολο του (ακαθάριστου) κύκλου εργασιών.
- 16 Η νομολογία του Δικαστηρίου που προκύπτει από την απόφαση Kanal 5 και TV 4 δεν ασκεί, κατά την άποψή της, επιρροή. Η εν λόγω νομολογία πρέπει δηλαδή να ληφθεί υπόψη συγκεκριμένα στο πλαίσιο των τηλεοπτικών σταθμών, στο οποίο τα προστατευόμενα έργα χρησιμοποιούνται μόνο σε περιορισμένη έκταση. Δεν μπορεί να γίνει επίκλησή της όταν η εκτέλεση μουσικής αποτελεί βασικό στοιχείο της δραστηριότητας.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

- 17 Το αιτούν δικαστήριο υποστηρίζει την άποψη ότι, κατά τις οικείες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης, οι χρεώσεις της SABAM δεν επιτρέπεται να είναι μη δίκαιες. Στην περίπτωση αυτή, θα επρόκειτο για καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης, η οποία απαγορεύεται βάσει του άρθρου 102 ΣΛΕΕ. Το άρθρο 16, παράγραφος 2, της οδηγίας 2014/26/ΕΕ προβλέπει περαιτέρω ότι «[ο]ι χρεώσεις για τα αποκλειστικά δικαιώματα και τα δικαιώματα αμοιβής είναι εύλογα, μεταξύ άλλων, σε σχέση με την οικονομική αξία της χρήσης των δικαιωμάτων στο εμπόριο, λαμβανομένης υπόψη της φύσης και του πεδίου χρήσης των έργων και άλλων αντικειμένων, καθώς και σε σχέση με την οικονομική αξία των υπηρεσιών που παρέχονται από τον οργανισμό συλλογικής διαχείρισης». Η εν λόγω διάταξη περιέχει επομένως και έναν περιορισμό όσον αφορά την αμοιβή την οποία μπορούν να απαιτήσουν οι εταιρίες συλλογικής διαχείρισης δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.
- 18 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι το Δικαστήριο έχει ήδη αποφανθεί περί της έννοιας του όρου «καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης» στο πλαίσιο των αμοιβών των εταιριών συλλογικής διαχείρισης δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.
- 19 Το Δικαστήριο έκρινε ότι μπορεί να συντρέχει καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης όταν και άλλες μέθοδοι είναι ικανές να επιτύχουν τον ίδιο

θεμιτό σκοπό, ο οποίος συνίσταται στην προστασία των συμφερόντων των δημιουργών, συνθετών και εκδοτών μουσικής, χωρίς, ωστόσο, να συνεπάγονται αύξηση των απαιτούμενων εξόδων για τη διαχείριση συμβάσεων και για την εποπτεία της χρήσης των προστατευόμενων μουσικών έργων (απόφαση *Tournier*, σκέψη 45 και απόφαση *Kanal 5 και TV 4*, σκέψη 33).

- 20 Εξάλλου, το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν μπορεί να αποκλεισθεί η συνδρομή περίπτωσης καταχρηστικής εκμετάλλευσης δεσπόζουσας θέσης όταν υφίσταται κάποια άλλη μέθοδος η οποία καθιστά δυνατό τον προσδιορισμό και τον ποσοτικό υπολογισμό, κατά ακριβέστερο τρόπο, της χρήσης των έργων χωρίς, ωστόσο, να συνεπάγεται δυσανάλογη αύξηση των απαιτούμενων εξόδων διαχείρισης (απόφαση *Kanal 5 και TV 4*, σκέψη 40).
- 21 Στο πλαίσιο αυτό το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει την πολυπλοκότητα που παρουσιάζει ο προσδιορισμός της εύλογης αμοιβής για δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Για τον λόγο αυτόν η SABAM καθόρισε κατ' αποκοπήν αμοιβή για τους διοργανωτές φεστιβάλ (χρέωση 211).
- 22 Όσον αφορά τη βάση υπολογισμού της εν λόγω χρέωσης, δεν είναι σαφές κατά πόσο μπορούν να λαμβάνονται υπόψη και έξοδα τα οποία δεν σχετίζονται με τη μουσική.
- 23 Όσον αφορά τον κανόνα «1/3-2/3», τίθεται το ερώτημα κατά πόσον αυτός είναι επαρκώς λεπτομερής. Η SABAM τροποποίησε πρόσφατα τις κλίμακες και χρησιμοποιεί προς το παρόν διαβαθμίσεις της τάξης του 10 %, το όριο ωστόσο δεν είναι σαφές, καθώς υπάρχουν νέα συστήματα υπολογισμού που επιτρέπουν τον υπολογισμό του χρησιμοποιούμενου ρεπερτορίου με μεγαλύτερη ακρίβεια.
- 24 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω αμφιβολιών όσον αφορά την ορθή ερμηνεία του άρθρου 102 ΣΛΕΕ και της οδηγίας 2014/26/ΕΕ, το αιτούν δικαστήριο θεωρεί αναγκαία την υποβολή αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο.